

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس
اسماجات - آنگاهای رسمی و قانونی

شماره ۱۷۲۰

شماره ۲۴ دی ماه ۱۳۲۹

سال ششم

شماره مسلسل ۱۰۰

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۰۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روزیکشنبه ۱۷ دی ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

- ۱ - قرائت اسامی غائبین و طرح صورت مجلس
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان: دولتشاهی، مکی، زرفیع، صالح و حائری زاده
- ۳ - بیانات آقای کنجی با استناد ماده ۹۰ آئین نامه
- ۴ - تصویب صورت مجلس
- ۵ - بقیه مذاکره در طرح قانونی راجع به مطبوعات
- ۶ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت ده صبح بر ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

۱ - قرائت اسامی غائبین و طرح صورت مجلس

رئیس - صورت غائبین جلسه پیش قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه آقایان: اورنگ، محمد عباسی، طباطبائی، افشار صادقی

غائبین بی اجازه - آقایان: حسین خاکباز، سید محمد علی شوشتری، ابریشم کار، ابتهاج، شهاب خسروانی، اقبال، آشتیانی زاده، کتر طاهری، کوراعلی دکتر مصدق، جواد مسعودی، صفائی.

ویرآمدگان با اجازه آقایان: فرامرزی، بهادری تیمورتاش.

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: محمد هراتی، حسن اکبر، محمد هلی مسعودی.

رئیس - آقای جمال امامی نسبت به صورت مجلس نظری دارید؟

جمال امامی - بلی عرض کنم در جلسه گذشته وقتی که طرح مطرح بود بنده تقاضا کردم که لفظ آقای از وزیر دارائی حذف کنند و حضرات عالی هم توجه فرمودند بعضی ها خیال کردند که من از نظر توهین این عمل را کردم خیر، منظور من این بود که این عمل ناظر بشخص نباشد ناظر بشغل باشد (صحیح است)

رئیس - آقای فقیه زاده

همین مذاکرات مشروح صدمین جلسه از شانزدهمین دوره قانونگذاری

اداره تدوین و تحریر صورت مجلس

فقیه زاده - جلسه پیش بمرض مبارک رساندم که آقای شوشتری مریض هستند فرمودید که در صورت مجلس اصلاح می شود امروز باز در صورت مجلس دیده میشود که آقای شوشتری غائب بی اجازه نوشته شده در صورتی که آقای شوشتری مدتی است مریض بستری هستند.

رئیس - اجازه ها صادر شده و اصلاح میشود.

آقای پیراسته

پیراسته - عرض کنم که در صورت جلسه روز دوازدهم و دهم بنده را غائب بدون اجازه و دیر آمده بی اجازه نوشته اند و حال آنکه بنده عرض کردم که مریض هستم قبلا اجازه میگیرم تقاضا می کنم که دستور بفرمائید اصلاح بشود.

رئیس - اصلاح میشود. آقای صفائی

صفائی - در جلسه هم بنده بواسطه کسالت قادر به حضور نبودم و این تقاضا را تقدیم میکنم که باین عذر معذور بوده ام

رئیس - بسیار خوب. آقای تیمورتاش

تیمورتاش - بنده هم برای پریروز اجازه خواسته بودم

رئیس - اجازه داده شده و پریروز هم با اجازه نوشته شده. آقای ابریشمکار

ابریشمکار - در جلسه روز پنجشنبه نوشته شده آقای مکی آمدند و گفتند که چند نفر و ابریشمکار غائب هستند بنده در اطاق هیئت رئیسه نشسته بودم با حال کسالت میخواستم بیایم مجلس آقای مکی تشریف آوردند و گفتند که من مأموریت دارم اسامی را بنویسم من از آقای مکی گفتم که چرا از ایشان هم سؤال کردم که چه میخواهی بنویسی جواب ندادند و از نظر اینکه در صورت مجلس جلسه گذشته طرز بیان یک طوری است مثل اینکه بنده تمهیداً بنامده ام اینست که عرض میکنم اگر حضرتعالی دستور فرموده اید که اسامی اشخاص برداشته بشود یعنی صورت برداری بشود البته مغتایب والا بنده میخواستم

بیام مجلس . رئیس - این صحبتها خارج از موضوع صورت مجلس است مذاکرات خارج مربوط بصورت مجلس نیست منم چنین اجازه ای نداده بودم همان روز هم گفتن آقای مکی شما با اجازه کی اینکار را کردید و باعضاء مجلس باید چنین اجازه ای بدم به آقای مکی مربوط نیست .

ابریشکار - بنده هم همین عرض را میکنم که صورت برداشتن و اجازه دادن مربوط با آقای رئیس است .

رئیس - آقای کنجیه . گنجهای - بنده مطابق ماده ۹۰ اجازه می خواهم .

رئیس - در موقع دستور دیگر نظری نسبت به صورت مجلس نیست (گفته شد خیر) صورت مجلس بعد تصویب میشود .

۴ - بیانات قبل از دستور - آقایان دولتشاهی مکی - رفیع - صالح و حاجری زاده پس - چند نفر از آقایان تقاضای تعلق قبل از دستور کرده اند . آقای دولتشاهی .

دولتشاهی - چند روز قبل بیانیهای از طرف چند نفر از دانشجویان کرمانشاهی منتشر و با کثرت از آقایان نمایندگان محترم هم تقدیم کرده اند همان روز یعنی فردای آن روز بنده در نظر داشتم که هریض آقایان را بسم مجلس شورای ملی برسانم یکی از همکاران محترم بنده را هدایت کرد که قبلا برویم بتلگرافخانه و از یک اشخاصی جریانی را سؤال کنیم از کرمانشاه ، و بعد بیام صحبت کنم بنده رفتم تلگرافخانه مجلس دوفر از آقایان کرمانشاهی را خواستم بتلگرافخانه یکی فرهمند که از مردمان بسیار خوش سابقه و پاک کرمانشاه است و یکی هم آقای مرتضی مهدوی مدیر روزنامه آئینه روز وقتی که به تلگرافخانه رفتم گفتند که آقای فرهمند حاضر است ولی مهدوی را نتوانستیم پیدا کنیم پس از سؤال از آقای فرهمند باندازه کافی بنده آنچه را که باید بفهمم فهمیدم آقای فرهمند با جواب داد که من روز جمعه در شهر نبودم و جریان را اطلاع ندارم این جواب ایشان برای بنده کافی بود که حتی فرهمند هم در تلگرافخانه آزاد نبود مطالبش را بن بگوید والا در شهر کرمانشاه یک شهر کوچک شایسته نیست یکی از مردم محترم آن نداند چه واقع شده است شب جمعه ساعت ۱۱ تلگرافی از مرتضی مهدوی رسید معلوم شد روز جمعه که دانشجویان و یک عده ای از مردمان جراید کرمانشاه و مثل همه جای این مملکت بکمیتگی دارمند ، آنجا ریخته اند و یک عده از دانشجویان را مضراب و با شمشیر میزنند بهم زده اند و یک عده ای را حبس کرده اند که یک چند نفری از امضاء کنندگان این بیانیه از دانشجویان فراری کرمانشاه هستند (آزاد - استاندار این کار را میکند) البته ، ببینید چرا نباید دانشجویان را حقیقه باین صورت متفرق کنند ؟ مگر در تهران یا هزار فقره میتینگی کدر این شهر و سایر ولایات دادمانند چه مفسد العمالی دولت نشان داد در قبال آن اینجا جلو مجلس کرد اینجهار

نفر دوهزار نفر هزار نفر میتینک دادند (پیراسته - بلند تر) بنده صدایم بیش از این بلند نمی شود در این مملکت و در مردم کرمانشاه که با دانشجویان یک همچو اهانت و صدماتی زدند این همان دانشجویانند که در موقتی که اعلیحضرت همایونی روزی که برای جشن افتتاح مجلس تشریف فرما میشدند ایشانرا روی دوششان باین مجلس رساندند این همان دانشجویانند که احترام آنها پیش شاه از همه شاهها بیشتر است هر وقت کوچکترین شکایتی دارند مثل اینکه بخانه پدرشان میروند ، مثل اینکه بخانه برادرشان میروند اولین دقیقه در خانه شاه جمع میشوند اولین دقیقه هریضشان را بشاه عرض میکنند این دانشجویان رجال آئینه این مملکتند این دانشجویانرا از حالا بانترس ولرز نباید بار آورد (فقیه زاده - کی اینکار را کرده ؟) استاندار کرمانشاه (پالیزی - شما عرض دارید استان دار نبوده) بطوریکه فرمودند من عرض دارم صحیح است ولی امیدوارم که اغراض را بسنجید ببینید اغراض چیست ؟ بلی عرض اگر کوچک باشد گناه است ولی اگر از هفتاد میلیون تومان تجاوز کرد آن صواب است (ناظر زاده - هفتاد میلیون تومان چیست مانع میدیم) (مهمه - نمایندگان) (آزاد - بگذارید صحبت کنید) (گنجیه - موضوع هفتاد میلیون تومان چیست) (آزاد - عرض می کنم این میتینکها این کفرانها برای این است که بس فرادهمین سالن یک مردمان رشیدی را به خودش ببیند یک مردمان ترسو مثل من پیدا نشوند یک مردمان ورزیده ای پیدا بشوند که بتوانند دو کلمه حرف بزنند حالا باین دانشجویانی که این بیانیه را منتشر کرده اند با نهایت ظرافت بما هم حمله کرده بودند عرض میکنم آنها راست میگویند بنده هم حق دارم بنده سه سال است می بینم اکثر نمایندگان محترم اکثر آقایان اینجا همیشه برای ولایات و حوزه انتخابیه شان جر دزدان هزار هزار جیر فریاد کشیدند ولی آنچه البته بجائی نرسد فریاد است چه کرده اند مگر در همین مجلس شورای ملی در همین پارلمان شکایاتی که در موقع زدن آمدند روزنامه شد کی گوش کرد چطور شد گفتند که بازرس میفرستیم بازرس فرستادند باید حالا البته گفت مثل سابق که می گفتند فلاجا همچو سابقه ای نبود باید بگوئیم در ایران هم همچو سابقه ای نبود مگر نه بازرس را بر حسب پیشنهاد همین استاندار بفرمانداری انتخابش کردند معنی بازرس همین است ؟ مگر شکایا هفتاد نفر عضو فرهنگ این مملکت که همه او را می شناسند برای دفاع از شرافت یک محصله آسوری از آنجا آواره نشد و منفصل نشد ؟ (فقیه زاده - شکایا بسیار مرد شریفی است) آقایان من چه بگویم آقایان محصلینی که این بیانیه را امضاء کرده اند من از آن مبرسم که فردا پدر شما از کرمانشاه تلگراف کنند که ابوالفتح دروغ گفت برای چه ؟ برای اینکه تحت فشار است تحت مضیقه است کسی از تلگرافخانه بما نتوانست بگوید فردا پدر شما تلگراف می کند که ابنته طالب دروغ است فردا کسان شما اظهار رضایت میکنند بنده چه بگویم اینجا ناچارم که بخود جناب آقای صدصام مثل یک پدر مثل یک برادر بررگر صحبت کنم عرض کنم

جناب آقای استاندار اینمکت نسبت بیک عده از خوانین محرم بختیاری حقتناس است خانواده مرحوم اسمعیل مشروطیت با آزادی این مملکت خدمت کرده اند ولی در عین حال بداندیکه در همانروز هم دو احساس متضاد بود بین مردم که حتی بین رجال و بزرگان خود بختیاری هم این اعمال باصلاح قابل عفو بخشش نبود کراراً در معضرت مرحوم سردار اسمعیل نسبت بحکومت های بختیاری خودش ملامت میکرد خودش تنقید میکرد آقا نگذارید آن احساسات خوب از بین برود و آن احساساتی که مردم از حکومت های بختیاری دارند تجدید شود خود کرمانشاه سابقه خوبی از حکومت های بختیاری ندارد در خود کرمانشاه هنوز سابقه مرحوم امیر مخفم باقی است بهترین است که با تمام اعمالتان را اصلاح بکنید تا بیک منطق ثابت قدیمی شود بیک کسی مثل من این جایشت تربیرین دولت و بهر کسی که این کار را میکند بگوید اگر مملکت خواهی آراسته - مده کار معظم بنو خاسته بعضی از نمایندگان - احسن رئیس - سه دقیقه وقت ایشان باقی است که با آقای مکی دادماند

مکی - بنده عرض زیادی ندارم نامه ای بمجلس شورای ملی نوشته شده است از دانشجویان علوم دینیه راجع بملی شدن صنعت نفت اینها را بنده آوردم پشت تربیون تقدیم مقام ریاست کنم که در اطراف این موضوع هر چه از اطراف و شهرستان هارسیده در یک پرونده بخصوصی که سنا انتظامت ایران خواهد بود ثبت شود (آزاد - صحیح است) این هم یک کاغذی است نوشته اند تراش کارهای تهران که تقاضای ملی کردن صنعت نفت را کرده اند اینها یک کاغذ هائی است که امضاء کرده اند از تهران فرستاده اند تقاضای ملی شدن صنعت نفت را کرده اند (آزاد - برای ملی شدن صنعت نفت تمام ملت ایران موافقت) اینهم یک تلگرافی است که از اصفهان فرستاده اند و تقاضای ملی شدن نفت را کرده اند (قیادیان - برای ملی کردن صنعت نفت تمام ملت ایران در واقع موافقت) امیدوارم موفق شردند اگر تمام ملت ایران یک چیزی را خواستند معال و متمنع است که هیچ قدرتی نتواند از مال و افکار و خواسته های ملت ایران جلو گیری بکند (صحیح است) اینهم یک کاغذی است از اراک فرستاده اند و میخواهند بپرند به تلگرافخانه گفتند تلگرافخانه ممانعت میکند و بوسیله پست امضاء کرده اند و فرستاده اند اینها هم تقاضای ملی کردن صنعت نفت را کرده اند

مذاکرات مجلس شورای ملی

تأسف نتیجه مطلوبه حاصل نشده (صحیح است) و این موضوع علاوه بر اینکه از نظر اسلامی مهم است و ما ها در فم و شادی خود را شریک دول اسلامی میدانیم (صحیح است) از نقطه نظر آرامش و تأمین صلح جهانی هم اهمیت بسزائی دارد (صحیح است) حالا آقای انتظام نماینده ایران موفقت محترمی در آنجا دارند (صحیح است) مخصوصاً باید استحضار حاصل کنند که در این موضوع نهایت جدیت را لازم است میندول داشته و اهتمام نمایند (صحیح است) که نظریات عموم مسلمین جهان مخصوصاً هموطنان عزیزشان باخواست خداوند بکنند در پیشرفت مقاصد اصلاحیه برادران اسلامی در محیط صلح و صفای و یگانگی درین نهموده و مانمایندگان مجلس شورای ملی را با آزادی قلبی که سعادت و عظمت عموم مسلمین و تأمین صلح دنیا است نایل دارند (صحیح است) مخصوصاً از مقام ریاست محترم تقاضا دارم مراتب را بوزارت امور خارجه تذکر دهند که بغوریت این مذاکرات را باستحضار ایشان برسانند تا در این موضوع نهایت جدیت را در حل موضوع بیش از پیش میندول داشته و ما را متشکر دارند (صحیح است) از موقع هم استفاده می کنم راجع ببنع استعمال مسکرات از تمام ولایات تقاضا هائی رسیده (صحیح است) گویا این لایحه بکمسیون بهداری رفته (یک نفر از نمایندگان - تصویب شده) و در آنجا تصویب شده است خواهش میکنم که زودتر تمام بشود برای اینکه اگر چنانکه این مذاکرات نشده بود شاید این اندازه فحشاء در تهران و سایر نقاط زیاد نمیشد از روزی که این مذاکرات بعمل آمده ، بدتر شده است من خواهش می کنم کمسیون تصمیم بگیرد و یک یادگاری از خود برقرار بگذارد (صحیح است) موضوع دیگر راجع بصدور بنه است همانطور که در سنا نمایندگن سنا تذکر دادند آقایان برای گرفتاری نتوانستند که بدهند یکی از کارهای بزرگ ما صادرات این مملکت است همه باید کمک کنیم که صادرات ما زیاد بشود (صحیح است) برای خاطر یک عده قلبی جماعتی را نباید محروم کرد (صحیح است - احسن)

آقای رفیع - با آقای صالح دادمانده

مکی - بنده عرض زیادی ندارم نامه ای بمجلس شورای ملی نوشته شده است از دانشجویان علوم دینیه راجع بملی شدن صنعت نفت اینها را بنده آوردم پشت تربیون تقدیم مقام ریاست کنم که در اطراف این موضوع هر چه از اطراف و شهرستان هارسیده در یک پرونده بخصوصی که سنا انتظامت ایران خواهد بود ثبت شود (آزاد - صحیح است) این هم یک کاغذی است نوشته اند تراش کارهای تهران که تقاضای ملی کردن صنعت نفت را کرده اند اینها یک کاغذ هائی است که امضاء کرده اند از تهران فرستاده اند تقاضای ملی شدن صنعت نفت را کرده اند (آزاد - برای ملی شدن صنعت نفت تمام ملت ایران موافقت) اینهم یک تلگرافی است که از اصفهان فرستاده اند و تقاضای ملی شدن نفت را کرده اند (قیادیان - برای ملی کردن صنعت نفت تمام ملت ایران در واقع موافقت) امیدوارم موفق شردند اگر تمام ملت ایران یک چیزی را خواستند معال و متمنع است که هیچ قدرتی نتواند از مال و افکار و خواسته های ملت ایران جلو گیری بکند (صحیح است) اینهم یک کاغذی است از اراک فرستاده اند و میخواهند بپرند به تلگرافخانه گفتند تلگرافخانه ممانعت میکند و بوسیله پست امضاء کرده اند و فرستاده اند اینها هم تقاضای ملی کردن صنعت نفت را کرده اند

آزاد - جناب آقای رفیع بانی وقت تان را به بنده بدهید . رفیع - با آقای صالح دادمانده . رئیس - آقای صالح

صالح - امروز مشکل مطبوعات انشاء الله بشهر رضایت بخشی حل میشود و مجلس شانزدهم با پشتیبانی از میزبانه شرافتمندانه مدیران جراید ملی هتربک ساعترا در واقع بر میگردد بهمان آزادی مطبوعات که در اثر انقلاب مشروطیت نصیب ایران گردید و بدوره همایانی کدولتهای فیر ملی برای محدود ساختن آزادی مطبوعات مرتکب شده خانه میدهند و این یکی از یادگارهای بزرگ و پرافتخار دوره شانزدهم قانگذار می خواهد بود (صحیح است) به همین جهت از همکاران محترم تقاضا دارم حتی المقدور پیشنهادها را که فرموده اند مسترد بندارند و صرف نظر کنند تا زودتر با یک کارخانه داده شود .

مجلس است ایران امیدوار است در این فاصله که به اقتضای مدت مجلس باقی مانده است دوره شانزدهم موفق شود چند خدمت مهم دیگر هم از قبیل اعلام ملی شدن صنعت نفت - اصلاح قانون انتخابات و آقای مقررات ظالمانه حکومت نظامی - و امثال آنرا نیز انجام دهد . و باین طریق مهم ترین دوره های مجلس شورای ملی خواهد بود . (نمایندگان - انشاء الله) متأسفانه دولت بعمليات خود راجع بفشار آورد ساختن به مطبوعات ادامه میدهد مثل اینستکه اخیراً آقای احمد انواری مدیر روزنامه پرشاش را توقیف نموده شماره های روزنامه را جمع کرده و مجلس شورای ملی باین عملیات شدیداً معترض میباشد . در عین حال که عمل مجلس راجع بمطبوعات بسیار شایان تحسین و مورد توجه میباشد آقایان نمایندگان محترم تصدیق میفرمایند که برای کشور ایران امروز موضوعی مهم تر از مسئله نفت نیست - و هر گاه این مسئله بجوی که مورد اراده و تمایل ملت ایران میباشد حل نگردد یعنی دست شرکت فاسد نفت از ذخایر ملی ایران قطع نشود بیم آن می رود که هر آن اوضاعی را ایجاد نمایند و این قبیل زنجیرها را مجدداً بدست و پای ملت ایران بدهند . بنابراین در عین کمال خوشوقتی از جریانات راجع با آزادی مطبوعات ملت ایران نگران موضوع نفت میباشد و نسبت به عملی که از طرف هیئت خاکه در این خصوص انجام میشود بچشم اضطراب مینگرد . و اکنون اینطور خیال می کنند در مقابل نهضت بزرگی که در سراسر کشور برای ملی شدن صنعت نفت ایجاد شده شرکت در صدد است به وسیله شده احساسات مردم را خاموش و موضوع نفت را از جریان طبیعی خارج نماید تا مجدداً در موقع مساعد ببنع خود آنرا مطرح نمایند

استرداد لایحه از طرف وزیر دارائی با آن طرز عجیب را مردم ایران جزو همین نقشه میدانند اکنون هم عقیده دارند موضوع نامه نخست وزیر برای ایجاد یک کمسیون جدید جزو همین نقشه است . حقیقه با بودن کمسیون قانونی مقصد من نفت چه احتیاجی بکمسیون جدید داریم ؟ مگر نمی توانند آقایان وزراء و سنا و نهادهای تشریف بیاورند با همین کمسیون تشریک مساهمی نمایند ؟ علاوه خارج کردن موضوع نفت از جریان طبیعی و بردن آن بیک کمسیون دیگر خلاف صریح قانون اساسی است (صحیح است) در جلسه خصوصی مجلس شورای ملی بنده این موضوع را عرض کردم الان هم در معضرت آقایان تکرار می کنم همین اصل ۳۶ قانون اساسی است هر یک از وزراء میتوانند مطالبی را که بمجلس اظهار کرده در هر درجه ای از مباحثه که باشد استرداد کنند مگر اینکه خواهش میکنم باین مگر توجه بفرمائید مگر اینکه اظهار ایشان بتقاضای مجلس بوده باشد اظهار ایشان یعنی اظهار وزراء در این صورت استرداد مطلب موقوف بموافقت مجلس است هیچ تردیدی راجع بمبارت این اصل قانون اساسی نیست مطلبی که فصل شده بستی بود بزرگ تصدیمی از طرف مجلس شورای ملی و آن قانون مه ماه ۱۳۲۶ کدولت را مکلف کرده اند برای استیفای حقوق ملت ایران اقدام نمایند دولت نظر خود را اعلامی که بدستور مجلس کرده این بود که

ضخف دولت‌ها و تعیلاتی که از نظر کارمندی و کارگر و فروش سیمان بقیه ثابت آنهم برای استفاده رسانیدن باشماص که با مردم ذی نفوذ و دولت‌هاست و بندر داشته رفته رفته وضع کارخانه روبرو برای رفت چنانچه در سال ۱۳۲۶ اگر توجه بوضع متصدیان بانک صنعتی و فداکاری وجدیت قابل تحسین مهندسین و کارمندان فنی کارخانه نبود بکنی آن دستگاه از کار افتاده و امروز بیش از آن یاره‌ای نبود در نتیجه جدید مهندسین و کارمندان فنی از طرف فنی و تقلیل فشارها و تعیلات دولتی از طرف دیگر و بالاخره امکان وارد کردن یاره‌ای وسایل ماشین آلات یدکی از سال ۱۳۲۶ تا کنون وضع کارخانه منظماً روبرو بوده رفته و کارخانه ای که در مواقع بحران جنگ جهانی بیک پنجم ظرفیت خود رسیده بود مجدداً میزان تولید متوسط روزانه خود را به ۲۰۰ تن رسانیده و توانسته است با این عمل علاوه بر تأمین هزینه‌های سنگینی که بر کارخانه تحمل گردیده و هنوز هم آثار آن هویدا است در ظرف ۹ ماهه سال جاری ۳۵ میلیون ریال هم سود نشان می‌دهد این یک قسمت بود و بنا بر این بنا به تعین توانایی دستگاه فنی کشور جای هیچگونه نگرانی باقی نمی‌گذارد بلکه امیدواری و اطمینان کامل حاصل است که در صورت تشریک مساعی صادقاته دستگاه‌های اداری و رفع مضیقه‌های مالی فنی کلیه دستگاه‌های تولیدی کشور بشو احسن مورد استفاده و بهره‌برداری کامل قرار خواهد گرفت و وضع اقتصادی کشور را مرتباً رو به بهبودی خواهد برد . یسکی دیگر از مندرجات این نامه این است

۱- معنی اداره کردن یک صنعت توسط کشوری این نیست که کلیه امور مربوط بان صنعت صرفاً بوسیله مؤسسات و افراد خود آن کشور انجام شود که این قسمت اعظم تأسیسات تصفیه خانه آبادان که توسط یک شرکت انگلیسی بهره‌برداری میشود در آنچه که مربوط برفت می‌باشد بوسیله کارخانجات و متخصصین آلمانی و امریکائی انجام و بهره‌برداری آن بکارمندان انگلیسی شرکت نفت آموخته شده است و همچنین ساختمان راه آهن سر تا سری ایران که از لحاظ حفظ مشکلات فنی از شاهکارهای دنیا می‌باشد و همیشه بعنوان یک عمل و اقدام و ابتکار ملی ایران شناخته شده است در بدای امر توسط مهندسین و کارشناسان و حتی مقاطعه کاران خارجی شروع شده و بتدریج کلیه آنان جای خود را با افراد و دستگاه‌های ایرانی تسلیم نموده اند بطوری که فعلاً ساختمان راه آهنهای مشهد و تبریز بدست کارمندان فنی و مقاطعه کاران ایرانی اداره شده و تمام مراحل تعیین سیر و نقشه برداری و تهیه طرح موقتی و قطعی و ویر آورد و نظارت و ساختمان و تحویل دریل‌گذاری و غیره بدست افراد مهندسین و کارشناسان ایرانی انجام میشود

۲- چنانچه در قسمت اول این نامه اشاره شد اکثر کارخانه‌های دولتی و غیردولتی و دستگاه‌های فنی کشور که در ۲۰ سال اخیر در ایران احداث شده و تمامی آنها کارخانجات ملی و باشماصی و در حال ایرانی می‌هوند و در ابتداء بوسیله کارکنان و مهندسین می‌دایر و بهره‌برداری گذارده شده است با

افزایش تعداد مهندسین ایرانی که در مدارس داخله و خارجه تربیت شده و در اثر تجربه‌ای که گروه کارکنان و کارگران فنی ضمن عمل در یاد گرفته اند امروز تمامی آنها مانند راه آهن ، آبیاری ، راه شوه ، ساختمان راه آهن کارخانجات قند و نساجی و غیره که مجموع آنها معادل چندین برابر تصفیه خانه و دستگاه بهره‌برداری نفت جنوب می‌شود صد درصد بدست ایرانی‌ها اداره گردیده و همچنین گردش و سرمایه‌اندان این دستگاه‌های فنی با وجود مشکلات سیاسی و اداری بی‌مانندی که دولتهای ما مشغول مستقیم آن می‌باشند و بالاخره نرسیدن لوازم یدکی و مواد اولیه لازم برای آنها بخصوص در مدت ۷ ساله جنگ جهانی بهترین شاهد استعداد و لیاقت ایرانی می‌باشد و خوشبختانه روز به روز هم کمیت و کیفیت کارکنان فنی و مهندسین ایرانی رو با افزایش و بهبودی بوده و چنانچه در ابتدای نامه به آن اشاره شد آثار بارز آن نیز هم اکنون در سراسر دستگاه‌های تولیدی کشور هویدا شده است

از این قبیل مطالب خیلی قابل توجه در این نامه هست که چون نمی‌خواهم وقت جناب همکارم مترجم خودم را بیشتر بگیریم قناعت می‌کنم بتقدیم این نامه بجناب آقای رئیس

رئیس - آقای حائری زاده بفرمائید

حائری زاده :

هر دم از این باغ بری میرسد تازه تر از تازه بری میرسد دستگاه تحریری این کمیته علیه السلام یکی دوتا ده تا صد تا نیست و مثل موریا نه در حیات جامعه ایرانی مشغول تخریب است ۱۰۰ سال است که مشغول تخریب هستند قبل از این خارجی‌ها بودند ۵۰ سال است که این کمیته‌های هامل مؤثر است و هر چه مردم هشیارتر بیدارتر برای مطالبه حقوق حقه خودشان حاضر تر می‌شوند فعالیت آنها برای تخریب بیشتر میشود توفیق جراید با اینکه یک عده از آقایان مدیران جراید در اینجا متحصن هستند که حقوق حقه خودشان که آزادی قلم باشد بگیرند و مجلس سنا و شورای هم هر دو با آنها کمک می‌کنند در همین حال دولت مشغول کار خودش است و روزنامه‌ها را توقیف می‌کند مدیر هایشان را حبس می‌کنند روزنامه مصلحت یک روزنامه ایست که وارد سیاست روز نیست طرفدار صلح عمومی جهان است و در وی آن موضوع مشغول چیز نوشتن است روزنامه چاپ شده‌اش را گرفته‌اند برده‌اند در شهر بانی توقیف کرده اند اجازه منتشر شدن آنرا هم دیگر ندادند ، یک روزنامه دیگری است که آنهم روزنامه مهرگان است این روزنامه مال آن دسته از لیسانسیه‌هایی است که برای خودشان انتحادهای دارند جامه‌ای دارند مطالب فرهنگی را در آنجا حلاجی می‌کنند (الله‌بارک صالح - بسیار روزنامه خوبی است) این روزنامه هم نیست گویا هفتگی باشد و آنرا هم یک عده فضلالی هستند که اداره می‌کنند و آنرا هم توقیف کرده اند روزنامه پر خاش است که مدیرش را هم گرفته اند و حبس کرده اند (فرامرزی - هر که با مردم پر خاش کند مجازاتش همین است) این اطلاعاتی است که از تهران میرسد اما راجع بخارج - یشت همین تریبون بندر راجع

بسیکومت های نظامی صحبت کردم جناب آقای نخست وزیر وقت هم که هنوز هم شیده‌ام استعفا نکرده‌اند و سرکار خودشان هستند با وزیر جنگ خودشان این جا صحبت کردند و اعلام کردند که ماحکومت های نظامی مخصوصاً آبادان را منحل می‌کنیم ، نفوس می‌کنیم ، یکی از آقایان تقاضا کردند که اصفهان را هم اموال بکنید قول دادند که آنرا هم الفاه می‌کنیم بهمان نشانی شدت حکومت نظامی بیش از پیش شده برای فشار بکارگراها و کسانی که مطالبه حقوق حقه خودشان را می‌کنند وقتی رئیس دولت و وزیر مشغول در مجلس رسماً یک موضوع را می‌گوید فردا معلوم میشود دروغ است یا وزیرش عاجز بوده است نتوانسته است در آن نقطه اعمال قدرت کند یا دروغ گفته است در هر دو صورت باید فکری برای بدبختی مملکت کرد با این مشکل بار مملکت بمنزل نرسد در کرمانشاه در کابینه سابق بود خیال می‌کنم در اینجا خیلی بحث شد از وضعیت فشاری که با رباب قلم آنجا وارد شده بود یک عملیات شرم آوری انجام شده بود وزیر وقت آمد وعده داد که با زرس می‌فرستد ، اصلاح می‌کند ، چنین می‌کند حال مایک اخبار عجیب و غریبی میشنومیدیش سحر دیدیم آقای دولتشاهی آمده است و می‌گوید مذاکرات حضوری که با کرمانشاه داشتند آنرا جزاآت نمیکردند مطالب خودشان را در تلگرافخانه کرمانشاه بگویند با این شکل بر مردم فشار وارد میشود که هر مطالبه حقوق حقه خودشان را میکنند چرا می‌گویند کمیته غارتگر در این مملکت حقوق این ملت را با حقه بازی میبرد یک تلگرافی از طرف حضرت آیه الله کاشانی بآن استنادار معترض شده‌است که بنده بمرض آقایان میرسانم ، جناب آقای جهان‌شاه صمصام استاندار غریب ، در این موقع که مردم ملت ایران هم آهنک برای استیغای حقوق خود از فاسقان نفت قیام کرده‌اند بقرار معلوم بدستور شما و شهربانی جمعی مردم و از باب مطبوعات را مزاحم و توقیف نموده‌اید عده‌ای فراداً برکنز آمده‌اند و از ابراز احساسات سایر مردم جلوگیری می‌نمایند مگر شما فعال انگلیس و ایران مستعمره‌ها است که بر علیه مصالح ملت و مملکت قیام نموده از بابان فاسبب نفت رحامت می‌نمایند اربابان انگلیسی عیده نفوذ خود را در دنیا و ایران از دست داده و بقیه را هم از دست رفته بدانید با این وصف هوناب خدمتگاران ایرانی آنها خوب نخواهد بود . سید ابوالقاسم کاشانی ، این وضع دستگاه مملکت ما است یکی از موریا نه هائی که افتاده است بیعت امنیت مملکت و مصلحت ما را بغض انداخته است موضوع دادگستری ما است چندین بیش در زمان حکومت شاه سابق قانون آوردند استقلال قضات را که در قانون اساسی تصریح کرده است که قوه قضائیه را همه‌اش قوه قانونگذاری و قوه مجریه فرار داده یک تفسیری کرده و ضربت عظیمی بآن دستگاه وارد شد (صحیح است) حالا بحث گذشته را نمی‌کنم کم کم مرور - زمان شده است دستگاه قضائی ما تقریباً فاج شده با این ترتیب آمدند آن اصل را تفسیر کردند که معنی دولت نوشته بودند که در پشت این تریبون خواندند آن لایحه‌ای که بقیمه خیلی‌ها کمیته‌ای نفت تهیه کرده

بگوید این اطاق بنشین ممکن است قاضی بگوید که در این اطاق که در تهران نشسته‌ای باشو برو بندر عباس و این تغییر شغل نیست و دخالت دولت در قوه قضائیه نیست اگر یک قاضی که در تهران نشسته‌است وزارت دادگستری باو ابلاغ کند که شما برو بندر عباس قضاوت کن مانی ندارد این تفسیر در زمان آن جنت مکان آمد و در این مجلس گذرانند (اردلان - مجلس‌رأی نداد کمیسیون قوانین دادگستری رأی داد) خوب مع الواسطه رأی دادند بالاخره از جنایات دوره سابق است این مسئله فلج کرده‌است کار قضائی را که قاضی بدبخت فکر بکند وقتی که یک قوی و ضعیف طرف هستند در پیشگاه محکمه آمدند من اگر این شخص مقتدر را زیر پا بگذارم که چرا تهدید کرده و محکومش کنم فردا جایم بندر عباس است بنا بر این این شخص طفره میبرد مسامحه میکند خیلی آدم خوبی باشد تمارض میکند که موضعی ابدل بشود (فرامرزی - برای زمستان بندر عباس جای خوبی است) اصلاً یک تغییراتی داده شده است که با هیچ اصل درست در نمی‌آید و نفر از رؤسای شعب دیوان کشور را بدون اینکه با آنها مشورت کرده باشند مجلس رضای آنها شده باشد و موافقت کرده باشند با آنها گفته‌اند شما بیاید رئیس استیناف باشید رئیس استیناف از حیث رتبه و مقام مساوی است با مستشار تمیز آن قانون علیه السلام را هم اگر بخواهند اجرا کنند و بگویند یست قضائی را تغییر میدهم ، رئیس شعبه تمیز را نمی‌شود تریبون درجه داد و بگویند که تو برو رئیس استیناف آذربایجان یا خراسان باش این موریا نه ای که افتاده است در دستگاه قضائی دیگر امنیت قضائی در این مملکت نخواهد بود تمام قضات حساب کار خودشان را میکنند می‌خواهند معاش کنند یا فکری میکنند که بروند دنبال رمالی و حمالی حساب کار خودش را میکنند یا رسماً میشود مثلاً مأمورین تأییدات که برای هر کسی بگویند دوسه بساز دوسه بساز و در این مملکت باید بصریحاً بگویم و اعلام خطر کنم که دیگر امنیت قضائی با این جریانی که هست نیست ما اگر می‌داریم سرمایه داران در این مملکت سرمایه شان را خارج نکنند و یک مملکت دیگر نفرستند و در این مملکت زندگی کنند باید اول قاضی خوب داشته باشیم ، قاضی خوب تا مقامش است حکام و استقرار نداشته باشد شما نمی‌توانید تهیه کنید هر چه حقوق هم زیاد بدهید هر چه مدرسه درست کنید نمی‌توانید با این تزلزلی که در دستگاه قضائی پیدا شده است توقع داشته باشید قاضی خوب پیدا شود یکی از موضوعاتی را که خواستم عرض کنم ، جناب دکتر شایگان ، جناب صالح رفقا در این موضوع توضیح خیلی مفصلی دادند من بطور خیلی مختصر بر گذار میکنم و آن موضوع دستور مجلس است دستور مجلس ، گزارش کمیسیون نفت بود و ناطقین نطق خودشان را کرده بودند نوبت آقای صالح بود و بعد از ایشان هم نوبت بنده بود که در این خصوص صحبت کنم با جمله معترضه‌ای این جا پیدا شد یک نا مربوط هائی که از طرف دولت نوشته بودند که در پشت این تریبون خواندند آن لایحه‌ای که بقیمه خیلی‌ها کمیته‌ای نفت تهیه کرده

است و دولت حامی آن بوده است در پشت تریبون آورد و قرائت شد مجلس هم یک توده‌منی به آن زدو گفت آن مردود است یک جمله معترضه اینجا پیدا شد حالا باز بر میگردیم باصل مطلب خودمان که دستور مجلس ما حتماً همان موضوع نفت است و نوبت نطق آقای صالح است و بعد هم پیشنهاداتی را آقایان تقدیم خواهند کرد و کمیسیون نفت هم تکلیف این پیشنهادات معلوم خواهد شد و گزارش ثانوی به این مجلس خواهد آمد در این موضوع شرح و بسطی لازم نیست که متمم اصل ۳۶ قانون اساسی معنایش چیست ، تکلیف لوائح معوقه‌ای که در آئین نامه نوشته‌است دیگر در اطراف این چون بحث شده دیگر من بحث نمی‌کنم فقط یک چیز هست که خیلی موجب شدم بیایم این جا وقت آقایان را بگیرم موضوع تقاضای مضحک جناب آقای نخست وزیر است که ایشان برای طرفه و تامل و برای اینکه مشولیت لوث شود برای اینکه وقت مملکت تنبیح شود و از این ستون به آن ستون برای کمیته‌ای فرج است شیده‌ام و در روزنامه هاهم دیدم که مرسله‌ای نوشته‌اند یکی به مجلس سنا و یکی بشوری که هر کدام سه نفر معین کنند بفرستند بیایند این جا مشاور باشند اگر مشاور مطلع می‌خواستند در وزارتخانه هایشان داشتند در خارج بود ژنرال را استخدام کردند برای مشاوره که داشتند آقایان که مدافع کمیته‌ای نفت نیستند بقیمه من مجلس باید فوری مراسله را رد کنند بدولت که توحق نوشتن چنین مرسله‌ای را نداری ، مجلس شورای ملی به دولت در هر ماه ۲۶ تکلیف کرد که شما برو برای استیغای حقوق ملت ایران اقدام بکن در این فاصله دولت‌ها مسامحه کرده‌اند استیضاح شدن من فراموش نمیکنم چندین جلسه آقای عباس اسکندری در این موضوع دولت را استیضاح کرد و مجلس شورای ملی پذیرفت این حرف را که این دولت با اینکه مقصر نیست هجالة مسکوت میکناریم تا به بنیم بعد چه میشود تا بالاخره بیک کثافتکاری هائی آخر رسد یک لایحه‌ای که بر حسب امر و فشار مجلس دولت آورد و در این جا باید تکلیف دولت معلوم شود که دولت چه باید بکند دولت برود و بگوید که این قرارداد اجائی را لازم نمی‌دانیم به همان چند شیلینگی که در دوره دیکتاتوری قبول کردیم مابقع هستیم و شما چون خیلی زحمت کشیده اید ما قانع هستیم و دیگر حرفی نداریم ، دولت برود بگوید که یک شیلینگ دیگر اضافه بدهید بعد لایحه آنرا بیارود در مجلس دولت بگوید که ملی بشود ؟ دولت بگوید که نصف ما بدهید نصف آنها ، دولت چه بگوید ؟ دستور دولت را باید مجلس معلوم کند (صحیح است) از کمیسیون ما می‌خواستیم که دستور ای دولت معلوم بکنیم پیشنهاداتی هم در این موضوع شد ولی بعضی از آقایان در این کمیسیون خاص گفتند که وظیفه ما فقط برای تعیین رد و قبول است اگر مجلس با ارجاع کرد ما آنوقت در این موضوع بحث نمیکنیم یک پیشنهادی شد در آنجا گفتند که مذاکرات حالا که برو لایحه دولت رسیده گزارشش را بنحیث میدهم به پیشنهاداتی که از طرف مجلس شد در کمیسیون روش بحث میکنیم هر نظری که مقتضی شد گزارش میدهم به مجلس و پیشنهادات جور و جور نمودند بعضی اکثریت مجلس و دولت و هر چه ایرانی است بکار

از آن پیشنهادات بنظر خیلی بیخ ایران بود پیشنهادی که داداشتم برای ملی نفت بود و پیشنهاداتی که دیگران داده بودند که بنده مراتب بهتر از وضع فعلی است در هر صورت باید تکلیفی برای دولت معلوم کرد و مرکز صالح که این تکلیف را معلوم میکند مجلس شورای ملی است (صحیح است) فعلاً با احترام مطبوعات و این که مدیران روزنامه‌ها در مجلس متحصن هستند من تقاضا میکنم که لایحه مطبوعات تمام شود ولی السامه آن لایحه در دستور گذاشته شود و آن جمله معترضه هم که از بین رفت من تقاضا ندارم که آن موضوع مطبوعات را از دستور خارج کنند و آنرا جزو تر بگذارند (صحیح است) من تقاضائی که دارم این است که آقایان از پیشنهاد خود داری کنند چیزی نیست این لایحه مطبوعات (صحیح است) این لایحه گفته است غیر از قانون محرم ۲۶ بقیه قوانینی که روی منافع خصوصی گذشته‌اند (صحیح است) (فرامرزی - بسیار قانون جامعی است) این تمام بشود و بعد بر گردیم روی دستور خودمان که نتیجه‌ای که بهره‌م مملکت بخورد باید بشود آقای آزاد از من وقت می‌خواستند که از وقت من فاضلی دارد تقاضا میکنم که ایشان بدهید

آزاد - آقای رئیس وقتی باقی مانده است از آقای حائری زاده ؟

رئیس - سه دقیقه هم زیاد تر صحبت کردند

۳ - بیانات آقای گنجی بصوات ماده ۹۰ آئین نامه

رئیس - وارد دستور میشود . آقای گنجی ای گنجی - در جلسه گذشته در غیاب من جناب آقای مکی یک صحبتی کردند که شاید بنده عمداً مجلس را ترک کردم و بیایم که من راضی نبودم بآن طرحی که در باره آقای فروهر مطرح شده بود رأی بدهم (فرامرزی - چه مانی دارد که راضی نباشید) اجازه بدهید باین حرفهایم در صورتی که بنده سه فوریت این طرح رأی دادم و بعد برای یک کار فوری که بنده را خواسته بودند رقم و در بر کشتن همین آقای فرامرزی که حالا فرمایش میفرمائید بنده رانم در مجلس دیدند (فرامرزی - صحیح است) حالاً این مطلبی است که خواستم موضوع روشن بشود ولی مطلب بنده یک موضوع دیگری است راجع بخودم نیست و می‌خواستم اگر ممکن میشد این مسامحه از خودم و مجلس را برای جلسه دیگر بگذارم ولی تعارض را نتوانستم بکنم برای اینکه امروز موضوع قانون در این جلسات تمام بکنند و من نیازی منی موجب بشوم که یک تشنج ایجاد شود (عده ای از نمایندگان هستم و مخصوصاً بیکمده متعابلی از افراد اقلیت که شما آنها را احساس محرم می‌فرمائید باین طرز اصول پارلمانی هم در یک افزایش لازم می‌آید به دست آمده است که جناب آقای مکی از این توقعیت سوء استفاده میکنند در این باره دو حرف برای خودشان پیدا کرده که علیه اکثریت مجلس و دولت و هر چه ایرانی است بکار

میرنده . هیچ پادامه نرود از پشت همین میز بکرات بمقام ریاست توهین کردند و هیئتای خیلی شدید و از پشت این تریبون بمجلس شورای ملی يك لغتی ذکر کردند که من خجالت دارم آنرا بگویم و همه آقایان آنرا شنیده اند تکرارش جایز نیست و من نمی توانم آنرا تکرار کنم زیرا آنجائی که ایشان فرمودند جائی است که شایسته خودشان است شایسته آقایان نیست (مکی - ج می گوئی؟ من هم می گویم ، ماده ۹۰ ، موضوع مصارف تیریز را میگویم) (بعضی از نمایندگان - آقای گنجهای بمجلس منشنج می شود ، کافی است) خواهش میکنم اجازه فرمائید این موضوع من نیست موضوع مجلس است آزادی را در مجلس از بین برده اند (صحیح است) هیچکدام نمی توانند از جای شان بچینند آقایان هیچکدام آزادی گفتن عقیده شان را ندارند شما چرا درود بایستی دارید؟ این یک نفر حربه نفت را در دست گرفته نفت ساشه هومی است صبر کنید بعضا بتان خواهم رسید (همه نمایندگان) (زنک متذکر رئیس) (دکتر بقائی - چه میگوئی آقای) (امامی اهری - اول باید آزادی اینچنانمین بشود) هیچ آزادی نداریم (فرامرزی - آزادی از دست کی ندارد؟ آزادی از دست هشت نفر آدم ندارد؟ اینطور نیست) عرض کنم اینطور شده است که تا یک کسی می خواهد یا شود برود بیرون دادمی - زنند فتنی رفت ، این مجلس است؟ شما چرا حاضر می شوید که این حرفها را بشنوند؟ مگر واقعا شما را که در پیش ندارید؟ (دکتر بقائی - آقای گنجهای ایجاد تشنج نکنید مجلس گذشته با اتفاق آراء يك خائن را مردود شناخت حالا نباید ایجاد تشنج بکنید) (زنک رئیس) بنده هم قبول دارم من اول باید حیثیت خود را رعایت کنم بعد حیثیت مجلس را هر کس نتوانست از حیثیتش مدافعه کند از هیچ چیز نمی تواند دفاع کند (امامی اهری - در فرا کسیون اتحاد فقط آقای گنجی ای نبود تمام بودند و رای دادند) (مکی - من دلیل دارم، می گویم که درست و تلگراف چه شد؟ هر چه توی صورت جلسه هست حق داری دفاع کنی) خیلی چیزها متأسفانه توی صورت مجلسها نیست ، خیلی چیزها ، حق هم این است که نباید باشد برای اینکه این کلمات قابل این نیست که در صورت مجلس ایران منعکس بشود متأسفانه کوربندهای این حرفها اینقدر خجالت و شرم و حیا ندارند (مکی - حیثیت داری) (دکتر بقائی - شما از افکار عمومی می ترسید شما از تبریر تلگراف کردید که مملکت تجزیه بشود شمارفتید آنجا تلگراف درست کردید فراموش نمی کنم نگذارید بگویم بنده تقاضا کردم استعفا کردم تشنج در مجلس ایجاد نکنید) (زنک متذکر رئیس) موضوع حربهائی که آقایان در دست گرفته اند.

رئیس - آقایان رعایت نظم مجلس را فرمائید بگذارید بفرمائید توهین بشخص نمی کنیم ولی نمیتوانیم مطالبه صرف نظر بکنیم چند مرتبه مجلس را تشنج کردند سکوت کردیم حالا بگذارید بیکر تبهم ما بکنیم

دکتر بقائی - تشنج ایجاد کنید هیچ مانعی ندارد (زنک رئیس) **رئیس** - به آقایان تذکر می دهم نظم مجلس را رعایت فرمائید **گنجهای** - بنده يك چیزی در تاریخ زندگیم حالا نمی خواستم اینها را بگویم **مکی** - صورت جلسه کمیسیون اقتصاد است بروید بخوانید شماره را برای جاسوسی وزیر است و تلگراف کردند (زنک متذکر رئیس) **رئیس** - آقای مکی بشما تذکر می دهم **دکتر معظمی** - بنده پیشنهاد تنفس کرده ام فراتر بشود . **رئیس** - در بین نطق که نمیشود باید بیاناتشان تمام بشود . **فرامرزی** - من مخالف با تنفس هستم **مکی** - ما استدواریم **گنجهای** - حسابتان را خواهم رسید ، سه چهارم پنج تا از رفتنای عزیز بنده تقاضا کرده اند که بنده يك قدری ملایم حرف بزنم . **مکی** - خواهش میکنم نکنید **گنجهای** - بنده نظرم خودم نیست جناب آقای معطل این مجلس بایستی اصلاح شود ، باید آزادی و حیثیت شما محفوظ باشد (صحیح است) آقا شما نمی دانید که چه وضعی است کسی نمی تواند از اینجا باشد برای آب خوردن این دکتر شما بگوئید ، کمی مانده بود که مریض شود سگته بکند برای اینکه اجازه نمیداد آقای مکی **دکتر بقائی** - چرا؟ مگر مسلسل داشت مکی؟ **گنجی ای** - ... کنار آب نمی گذاشت برود . **دکتر بقائی** - زنجیرش کرده بود آقای گنجهای؟ مکی که زنجیرش نکرده بود شما از افکار عمومی می ترسید . **رئیس** - آقای دکتر بقائی برای دفعه دوم بشما تذکر می دهم . **گنجی ای** - ۱۷۰ سال پیش تا امروز ما وجاهت ما بمان پست به پشت محفوظات **دکتر بقائی** - بیائید این حرفها را در یکی از این میتینگها بزنید (زنک رئیس) **گنجهای** - شما ترسید که آنروز رفتید از همین جا خجالت نکشیدید آقای دکتر بقائی **مکی** - خجالت تو بکش (زنک رئیس) **گنجهای** - سی نفر از نمایندگان گفتند که پول گرفته اند این می نفر کدام اند؟ **دکتر بقائی** - بله گرفته اند آن تلگرافی که از تبریز شده است من ثابت می کنم شما می خواهید تشنج ایجاد کنید شما نمیکذارید لایحه نفت تمام بشود شما خیال میکنید که ما باید نیستیم و با هر فی نداریم که بزنیم **معطل** - استدعا میکنم احترام قانون مطبوعات طرفین سکوت بکنید

رئیس - آقای گنجهای صبر کنید **گنجهای** - من تا حرفهایم را نزنم از این جا یائین نیایم باید از حیثیت دفاع کنم رای بگیرم اگر اکثریت مجلس اجازه داد صحبت می کنم والا می آیم یائین **رئیس** - آقای دکتر معظمی پیشنهاد تنفس کرده اند . **ارباب مهدی** - مخالفم **رئیس** - اولاً این سابقه ندارد در بین نطق نمی شود پیشنهاد تنفس داد مجلس باید ساکت بشود . **گنجهای** - ایشان دو حربه نا جوانمردانه بر علیه همکاران خودش استعمال می کند **دکتر بقائی** - همکاران نه بلکه شما **گنجهای** - یکی موضوع نفت است یکی موضوع دولت موضوع نفت آقا يك مسئله مهم سیاسی خاور میانه است و يك مسئله حیاتی برای کشور ما (صحیح است) **دکتر بقائی** - نفت ملی خواهد شد بکوری چشم دشمنان ایران صنایع نفت ملی خواهد شد **گنجهای** - انشاء الله **دکتر بقائی** - از این انشاء اللهتان صمیمانه تشکر میکنم **گنجهای** - مطمئن باشید صمیمانه میگویم (دکتر بقائی - من هم صمیمانه میگویم) در کمیسیون نفت ۱۷ نفر ۱۸ نفر از نمایندگان معترم بودند خدا را بشارت می طلبم که هیچوقت قسم نخورده ام این اولین دفعه است که قسم میخورم ما تصمصم گرفته بودیم مسئله نفت را از این خیلی بهتر تمام بکنیم متأسفانه حرکات ناشایست همین شخص (اشاره به آقای مکی - حرکاتی که يك بچه ای قابل تحمل آنرا نداشت ما را مجبور کرد که بعدا فل قناعت کردیم **دکتر بقائی** - آقای رئیس ما سکوت کردیم **مکی** - من طبق ماده ۹۰ اجازه می خواهم **گنجهای** - اما موضوع دولت موضوع دولت آقا يك طعنی است خیلی پیش یافته (صحیح است) يك جمعی از آقایان نمایندگان معترم موافقت يك عدای مخالف همیشه هم باید اینطور باشد در اول پارلمانی اینطور است و غیر از این نمی تواند باشد دیگر نمی شود آقای فقیه زاده را ملامت کرد که تو چرا طرفدار رژیم آرا هستی عقیده اش است آقای دیگر میگوید مخالفم مخالف باشد این را دیگر نباید گفت تو چرا موافق دولت هستی **دکتر بقائی** - ولی ملت ایران باین دولت میخندد و تمام شهر طهران باین دولت می خندند در هر میتینگی که می شود باین دولت می خندند شما خیر ندارید **گنجهای** - ما نمایندگان نمایندگان اینجاست باین دولت رای داده است **بعضی از نمایندگان** - آقای گنجی ای کافی است **گنجهای** - بنده خوشوقت و اطاعت میکنم ولی خوشوقت از اینکه این باب از شد تا حالا همه

در منظور و در بایستی و مراعات تراکت و ادب بودند حالا این گوی و این میدان حالا اگر جناب آقای مکی مایل هستند ما همان هستیم که از دوره گذشته مبارزه مان بود و شروع شده بود همینطور هم هستیم تا آخر خواهد بود فعلا تقاضای آقایان را اطاعت می کنم و خاتمه میدهم (احسن است) **مکی** - مطابق ماده ۹۰ من باید حرف بزنم **رئیس** - ماده ۹۰ شما محفوظات آقای دکتر معظمی فرمائید . **دکتر معظمی** - بنده آنوقت که پیشنهاد دادم منظور این بود که این صحبتها نشود (جمال امامی - چه پیشنهادی؟) بنده پیشنهاد تنفس کردم ، برای اینکه بنده عقیده دارم هر چه ما متحد باشیم به نفع مملکت است (صحیح است) مجلس هم خوشبختانه دستوری داشت بعد هم در خارج خواهر کردیم که صحبتی نشود ولی الان چون صحبتها شده است بنده پیشنهاد خودم را مسترد میدارم . **بعضی از نمایندگان** - دستور ، دستور **حاذقی** - فرمائید لایحه را مطرح کنند **مکی** - بنده مطابق ماده ۹۰ اجازه خواستم **دکتر معظمی** - بنده میخواهم از آقای مکی تمنی کنم جلسه دیگر صحبت کنند . **رئیس** - آقای مکی حق شما محفوظ است حالا پیشنهادات قانون مطبوعات قرائت میشود . **مکی** - بنده با احترام قانون مطبوعات فرمایش آقای دکتر معظمی را قبول میکنم برای جلسه بعد و در جلسه دیگر اسناد خیانت های ایشان را میآورم و جواب خواهم داد با استد و دلیل . **گنجی** - استادان را ریاورید ما هم حاضر هستیم . **۳ - تصویب صورت مجلس** **رئیس** - همه کافی است صورت مجلس تصویب می شود . **۴ - بقیه مذاکره در طرح قانونی راجع به مطبوعات** **رئیس** - پیشنهاد آقای اردلان در جلسه پیش قرائت شد منتهی برای شد آقای اردلان بعنوان اینکه چند روز گذشته و شاید از نظر آقایان رفته باشد میفرهاند توضیح بدهند . **اردلان** - بنده دودقیقه توضیح عرض می کنم خیلی مختصر . **فرامرزی** - بنده اخطار دارم . **رئیس** - طبق چه ماده ای؟ **فرامرزی** - طبق ماده ۱۶۷ اخطار دارم **رئیس** - آقای فرامرزی فرمائید **فرامرزی** - اینجا آقای گنجی ای گله کردند که آزادی نطق نداریم برای اینکه ۸ نفر آدم ۱۲۰ نفر آدم را خفه کرده من نمی خواهم وارد این موضوع بشوم یعنی حق هم ندارم فعلا که این بیان را بکنم چون باید مختصر عرض کنم باین جهت نه حق دارم این کار را بکنم و نه حالا می خواهم بکنم که چرا اینطور است که ۸ نفر آدم اینقدر قوی است که ۱۲۰ نفر آدم در مقابل او حتی یکی جرأت هم ندارد که برود آب بخورد (یکی از نمایندگان - اینطور هم نیست) اگر نیست که خیلی خوب اعتراضی که می خواهم بکنم این است الان جلسه را اینجا جناب آقای رئیس تنفس دادند و تعطیل کردند که نماینده دولت بنده می خواهم اعتراض را بکنم چرا هیچوقت نماینده دولت نیست و وقتی باین اشکال برخوردند آژانتهای کمی خواهند ، زیاد البته طرفدار دولت هستند تلفن می کنند این طرف و آنطرف الناس می کنند که يك نفر از طرف دولت باید که این فراق بر شود ، این جای خالی پر شود که نگویند نماینده دولت نیست من

و پاروزنامه ای را که برای خود انتخاب نموده است توسط شهربانی بوزارت فرهنگ اطلاع میدهم و اگر پس از ۵ روز وزارت فرهنگ رسماً اطلاع نداد که این نام را قبلاً دیگری درخواست نموده است امتیاز روزنامه و اینکه بدان نام بلا مانع است . **اردلان** - اجازه فرمائید بنده دو کلمه حرف بزنم . **رئیس** - یعنی توضیح چند بدهید؟ فرمائید **اسلامی** - خودم مدیران جراید با این موافق نیستند با ما صحبت کردند . **اردلان** - اجازه بدهید من عرض کنم . **مسعودی** - توضیح ندارد صحبت کردید در جلسه پیش . **اردلان** - اجازه فرمائید آقای مسعودی ترور نکنید عقیده را . **مسعودی** - ترور نیست ، مطابق آیین نامه شما صحبت کردید شما شهرت صحبت دارید ما میخواهیم قانون بکنند چه تروری کردیم؟ ترور عقیده چه که یاد کریم آید؟ تا هر کس حرف بزند میگویند ترور عقیده شما میخواهد وقت تلف بشود . **رئیس** - چون نماینده دولت هم نیست ده دقیقه تنفس داده میشود . (ساعت قبل از ظهر جلسه بعنوان تنفس تعطیل و دودقیقه قبل از ظهر مجدداً تشکیل گردید) **رئیس** - در جلسه گذشته پیشنهاد آقای اردلان منتهی برای شد ولی ایشان بعنوان اینکه چند روز گذشته و شاید از نظر آقایان رفته باشد میفرهاند توضیح بدهند . **اردلان** - بنده دودقیقه توضیح عرض می کنم خیلی مختصر . **فرامرزی** - بنده اخطار دارم . **رئیس** - طبق چه ماده ای؟ **فرامرزی** - طبق ماده ۱۶۷ اخطار دارم **رئیس** - آقای فرامرزی فرمائید **فرامرزی** - اینجا آقای گنجی ای گله کردند که آزادی نطق نداریم برای اینکه ۸ نفر آدم ۱۲۰ نفر آدم را خفه کرده من نمی خواهم وارد این موضوع بشوم یعنی حق هم ندارم فعلا که این بیان را بکنم چون باید مختصر عرض کنم باین جهت نه حق دارم این کار را بکنم و نه حالا می خواهم بکنم که چرا اینطور است که ۸ نفر آدم اینقدر قوی است که ۱۲۰ نفر آدم در مقابل او حتی یکی جرأت هم ندارد که برود آب بخورد (یکی از نمایندگان - اینطور هم نیست) اگر نیست که خیلی خوب اعتراضی که می خواهم بکنم این است الان جلسه را اینجا جناب آقای رئیس تنفس دادند و تعطیل کردند که نماینده دولت بنده می خواهم اعتراض را بکنم چرا هیچوقت نماینده دولت نیست و وقتی باین اشکال برخوردند آژانتهای کمی خواهند ، زیاد البته طرفدار دولت هستند تلفن می کنند این طرف و آنطرف الناس می کنند که يك نفر از طرف دولت باید که این فراق بر شود ، این جای خالی پر شود که نگویند نماینده دولت نیست من

به چنین می خواهم اعتراض بکنم می خواهم بگویم که دولت بایستد با مجلس کار کند با منی تواند کار بکند اگر نمی تواند کار بکند قبل از این دولت معرفت حالا ممکن است مجلس برود (خنده نمایندگان) اما این نمیشود که دولت مجلس را بیازی نکند یا مجلس دولت را بیازی نکند هر کس پیش خودش **رئیس** - آقای فرامرزی این تذکر حالا مورد ندارد **فرامرزی** - این ماده بمن این اجازه را داده است **رئیس** - این تذکر را قبل از دستور باید بدهید چون این ماده فقط اجازه میدهد قبل از دستور یا بعد از دستور **فرامرزی** - پیش از دستور و بعد از دستور نداریم **رئیس** - حالا وارد دستور شده ایم **فرامرزی** - هیچ نطق نمیکند اخطار نظامنامه ای است در حال این مقدم است بنده عرضی بیش از این ندارم فرض این است که اینچنین نکنند صندلی وزراء همیشه خالی است وقتی که احتیاج يك نماینده دولت شد با التماس تلفن میکنند يك نماینده دولت را بخواهد اینجا این صحیح نیست این بار به منزل نمیرسد . **آزاد** - آقای فرامرزی بشنیدد جای شان را بر کنید . **فرامرزی** - رای بدهید تا اینجا بنشینم . **رئیس** - آقای اردلان فرمائید بنشینید که رای بگیریم و برای توضیح مجدد سابقه پیدا نشود . **بعضی از نمایندگان** - رای ، رای **آزاد** - جناب آقای رئیس جواب ندادید فرمایشات آقای فرامرزی . **رئیس** - رای گرفته می شود به پیشنهاد آقای اردلان موافقت فرمائید (۴۴ نفر برخاستند) اکثریت نیست تصویب نشد . **فرامرزی** - تصویب بشود یا نشود تأثیر ندارد در خود قانون هست . **رئیس** - پیشنهاد دیگری قرائت میشود . (شرح زیر قرائت شد) مقام معترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد زیر را تقدیم میدارم . قسمت ۳ از ماده سوم قانون بودجه سال ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی از این تاریخ لغو و آگاهی های وزارتخانه ها و بنکها و مؤسسات دولتی و مؤسساتی که بسرمایه دولت اداره میشود و شهرداریها کافی السابق درج را بدیومیه منتشر خواهد شد . صفوی - کشاورز صدر **رئیس** - این فقط بقرائنش اکتفا می شود قابل رای نیست . **صفوی** - اجازه می دهید توضیح عرض کنم؟ **رئیس** - توضیح ندارد شما نمیتوانید يك قانون بودجه ای را در این قانون بکنید و لغو کنید والا از این پیشنهادات بقدری می آید که اصل موضوع از میان خواهد رفت پیشنهاد دیگری قرائت می شود .

پیشنهاد آقای ممبر فرهنگت
 (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد می‌کنم دولت مکلف است لایحه مطبوعات را در مدت سه هفته بجلس تقدیم دارد.
مخبر فرهنگت - بنده مسترد میدارم.
رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای معمل)
 (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم محاکمات مطبوعاتی که تا بحال مطابق قانون اخیر شده ملغی الاثر است
رئیس - این طبیعی است وقتی مرحله حکم نرسیده باشد ملغی الاثر است بفرمائید.
معمل - آقایان نمایندگان محترم توجه بفرمائید بهترین قدمی که مجلس شانزدهم بر میدارد الغاء قانون مطبوعات است و برداشتن این قلمها و زنجیرها از پای نویسندگان و دست روزنامه نگاران در این عمل در این مدت يك ناروایی هائی شده است نسبت به بعضی از نویسندگان و مدیران جراید يك معاکماتی جریانی پیدا کرده (صحیح است) موضوع یا ادامه پیدا کرده و نتیجه نهائی رسیده یا نرسیده و در جریان است امروز که ما با حسن نیت داریم این قوانین را ملغی میکنیم مقتضی نیست که نسبت باشخاصی که تا بحال گرفتار این قانون بوده‌اند توجهی نکنیم پیشنهاد بنده این است که همراه این قانون کالغاء میشود تمام آثار گذشته این قوانین هم که شما بدیش می‌برده‌اید و حالا لغو میکنید تمام آن آثار هم از میان برود (اسلامی-خواهدرفت) شما که مدیر روزنامه هستید من فرض این است وقتی این را می‌دانید رأی هم در این باب میدهید چرا ما کاری را که میکنیم نویسندگان مملکت را با نوسبیه تشویق میکنیم این که ضرر و زیانی بحال ما ندارد با بسبب این قانون در حقیقت میخواهیم تشویقی از قلم و نویسندگی بکنیم احترامی برای قلم و نویسندگی قائل بشویم در مرقمی که بر میدارید و در هر کلمه‌ای که میگوئید بایستی که احترام مطبوعات را تثبیت کنید و از رأی دادن باین موضوع هم هیچ استنکاف نکنیم و همینطور که باتفاق آراء کمال علاقه مندی را نسبت بمطبوعات نشان دادید و بنظر من این شان مجلس شورای ملی است که در مورد مطبوعات اینطور اظهار علاقه کرد و من بقیه دارم که مطبوعات هیچوقت فراموش نمیکند و نویسندگانی هم که تا حالا رعایت نمیکردند تحت تأثیر همین مواطفت تحت تأثیر همین امانتها قرار میگیرند و احترام شخصیتها و مشروطیت را ننگه میدارند و آقایان باید بلند نظری بکنید چیزهایی که شخصاً در دل دارند و همانطور که در دل نگرفتند و متفقاً رأی دادند امروز این کار را خانه بدهند و امروز را امید مطبوعات قرار بدیم از نظر اینکه مجلس شورای ملی حق آنها را رعایت میکند (صحیح است)

رئیس - آقای صفائی
صفائی - بنده موافقم.
رئیس - آقای همری مخالفید بفرمائید.
اسلامی - مطابق اصول حقوقی این کار هست اگر رأی بگیری بشرح روزنامهها تمام بشود
عامری - بنده مخالف اینک آثار احکامی که بر خلاف حق صادر شده است از بین بردن نیست فقط توضیح بنده راجع باصول مسلم قضائی است این قضائاتی که تعریف شده در مدت حکومت قانون سابق در صورت دزدی بعضی مرحله تعطیل رسیده آن يك چیزی است که همه آقایان مسیوق هستند طبق اعتبار شیئی محکوم به این یعنی يك چیزی که قطعی شد دیگر نمیشود بر گرداند و يك قسمت دیگرش در جریان است و ثوابی که حکم استنباطی هم صادر شده باشد باز میگردد تابع این قانون میشود بنا بر این اصول را بهم نزدیک چیزهایی است که قطعی شده است و مدتش گذشته است چون مدت آن گذشته است و قطعی هم پیدا کرده و در زمان حکومت قانون سابق بوده بنا بر این بر حسب اصول قضائی وارد آن نمیتوانیم بشویم اما يك چیزهاییکه در جریان است همین که این قانون گذشت از بین میرود بنده مخالفتم از نقطه نظر اصولی است بنا بر این اگر آقای معمل پیشنهادشان را پس بگیرند بهتر است
معمل - چون اتفاق آقایان نمایندگان میگویند این پیشنهاد بنده جزو بدیهات است لهذا همین نظریه مجلس بنده را وامیدارد که پیشنهاد مرا مسترد بدارم
رئیس - پیشنهاد دیگر قرائت میشود.
 (پیشنهاد آقای فولادوند)
 (شرح زیر قرائت شد)
 ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد می‌نمایم ماده ۳۱ قانون مطبوعات مصوب پنجم مهر ۱۳۲۶ بطریق زیر اصلاح شود
 ماده ۳۱ - هرگاه در روزنامه یا نشریه دیگری به پادشاه یا خانواده سلطنتی و باساس دین اسلام و مقام مقدس انبیاء اهانت و هتک حرمت شود یا مردم را بقیام و اقدام برضد حکومت ملی تحریک کند با اجازه دادستان شهرستان شهرستانی فوراً به ضبط اوراق منتشره و توقیف مرتکب اقدام وظرف ۲۴ ساعت پرونده امر را نزد دادستان ارسال و دادستان فوراً بدادگاه صلاحیتدار خواهد فرستاد - اهانت به خانواده سلطنتی از جرائم مطبوعاتی نیست دادگاه مرجع رسیدگی باید در خارج از نوبت رسیدگی نموده حکم صادر نماید چنانچه رسیدگی جز برای تنفس تعطیل بردار نیست - غلامرضا فولادوند
عامری - بنده مخالفم.
رئیس - آقای فولادوند.
غلامرضا فولادوند - این پیشنهادی که بنده کردم بعضی از نمایندگان محترم هم پیشنهاد کرده‌اند و بنده این پیشنهاد خفیف تر است از آن قانون دوره قبل در آن قانون قبل بود که شهرستانی میتواند توقیف کند (آزاد) - میخواستید شدید ترش بکنید (پیشنهاد تانرا) ولی اینجا نوشته بامر دادستان که مرجع قضائی است و بعضی از موضوعات شدید آن قانون را هم حذف کردیم و بطوریکه خاطر آقایان مستعرض است نسبت بمقام سلطنت در قانون مطبوعات مصوب معرم ۲۶ و همچنین نسبت

باساس دین اسلام و مقام مقدس انبیاء و ائمه اطهار و اساس حکومت ملی توجه مخصوصی ننوده در همان قانون ولی بطوریکه ملاحظه میفرمائید ازجهت تحریکات خارجی که در این کشور فعلاً میشود وضع این زمان با چهل و چهار سال پیش تغییر کرده.
فریمان - هیچ تغییری نکرده.
حائری زاده - حکومت سلطنتی در دنیای امروز خیلی ضعیف تر شده.
رئیس - بگذارید صحبتشانرا بکنند.
حائری زاده - هر چه دنیا جلو ترمیرود ما عقب ترمیریم.
فولادوند - بنده این پیشنهاد را کردم مختارید تصویب بکنید یا نکنید.
رئیس - آقای ملک مدنی مخالفید؟ (ملک مدنی) - بله) بفرمائید.
ملک مدنی - آقای فولادوند خودشان میدانند من باشان ارادت دارم و از معتقدین باشان هستم و ایشان هم با حسن نیت این پیشنهاد را کردند ولی يك مطلب را نباید از نظر دور بکنیم که مردمی که در صدر مشروطیت بودند و می نشستند و کار میکردند از ما بی‌آلاشتربودند بقیه بنده این جزو معتقدات من است اینها تحت هیچگونه تأثیری نبودند صرفاً روی آزادی خواهی و علاقه بشروطیت قوانین را وضع میکردند و میخواهند کشور ما هم مثل ممالک مترقی باشد بی‌آلاشتربودند بقیه بنده این جزو معتقدات من است اینها تحت هیچگونه تأثیری نبودند صرفاً روی آزادی خواهی و علاقه بشروطیت قوانین را وضع میکردند و میخواهند کشور ما هم مثل ممالک مترقی باشد (جمال امامی) - بنده با پیشنهاد آقای فولادوند موافقم) باین جهت بنده اعتقاد اینست که آقایانی که در این زمینه پیشنهاداتی دارند پیشنهادهایشان را مسترد کنند قانون اولی مقام سلطنت را بطوری که در جلسه قبل هم خوانده شد از تمام این تعرضات مصون کرده و گفته است هر کس که پادشاه اهانت کند از سه ماه تا یکسال حبس میشود و بنظر بنده پیش بینی صحیحی است چون در قانون اساسی مقام سلطنت را مقامی دانسته که سه قوه مقننه و قضائیه و اجرائیه نظارت دارند توجه دارند ما نباید از این اصول منحرف بشویم و این را توسعه بدیم بنده عقیده خودم را اینجا عرض میکنم برای چه برای اینکه من بقرآن مجید قسم خورده‌ام که آنچه در ضرر مملکت است ملاحظه کنم ما نمیتوانیم بیائیم حالا که این قانون را میگذرانیم يك حاشیه و جزء هم برای این قانون درست کنیم اگر بمقام سلطنت کسی اهانت بکند باید تحت تعقیب در بیاید دین مقدس اسلام هم که جزو قانون اساسی ماست و ما مسلمانیم و هر وقت که بجلس میائیم بقرآن مجید قسم میخوریم باین جهت بقیه بنده این پیشنهاد ضرورت ندارد و بنده خواستم اینجا عقیده خودم را عرض کرده باشم
رئیس - آقای عامری موافقید؟
عامری - بنده مخالفم.
رئیس - آقای مکی موافقید؟ (مکی) - بله بنده موافقم) بفرمائید.
مکی - بنده با پیشنهاد آقای فولادوند با یک نسبتی موافقم که مقام مقدس سلطنت در تمام کشورهای مشروطه محترم است (نمایندگان) - صحیح است) و همین قانون هم احترامش را قائل شده و يك مجازاتی هم برایش قائل شده ولی در همین حال ما در يك کشور

اسلامی هستیم و همه ما مسلمانیم و اسلام می‌گوید سیاه حبس باسید فریضی نردمن تفاوتی ندارد انرا کریمک هندالله اتیکم هر کس برهیزگار تراست نزد خدا شریف تر و محترم تراست این از لحاظ اسلام و از لحاظ قانون اساسی ایران میگوید کلبه اشخاص در مقابل قانون مساوی الحقوقند و هیچکس بر هیچکس مزیت ندارد و قانون باید در مورد همه یکسان اجرا بشود دو مملکت مشروطه چه بسا و چه بسیار که پادشاه يك مملکتی را با يك فرد عادی در يك محکمه معاکمه کرده اند چرا؟ برای اینکه همه در مقابل قانون مساوی هستند آقایان همه توجه دارند در سال گذشته ولیمه انگلستان را بردند بکلانتری پادشاه انگلستان تقدیر کرد این جا نسبت بمقام مقدس سلطنت همه مجلس شورای ملی متفق القولند که باید احترامات مقام ایشان محفوظ باشد و هیچکس حق تعرض بمقام سلطنت ایران را ندارد (صحیح است) اگر فرض بفرمائید يك روزنامه‌ای بپادشاه يك چیزهایی راجع به یکی از افرادی که منتسب بخانواده سلطنتی است نوشت مثل همین جریانهای که در مجلس شنیدید راجع به آقای احمد شفیق که البته منتسب بخانواده سلطنتی هستند آنوقت شما میگوئید باید تعقیب گردد اینک يك بام و در هواس است برخلاف قانون اساسی است بر خلاف اصول مذهب اسلام است و برخلاف همین قانونی است که ما میگوئیم هیچگونه تصرفی در این قانون نگنیم همان قانونی که در صدر مشروطیت مصلحتاً مردم با يك ایمانی آمدند و آن قانون را گفترانند همان قانون را بدون هیچ کم و زیادتی تصویب بکنیم و به آقایان هم گفتیم که هر نوع پیشنهادی بشود و یا کم و زیادتی بشود ما مخالفیم.
جمال امامی - اینکه موافقت نبود اجازه بفرمائید بنده جواب بدهم.
رئیس - دو نفر صحبت کرده اند باید رأی گرفت.
جمال امامی - اینها هر دو مخالف صحبت کردند کسی که موافق صحبت نکرد اینک نمیشود
رئیس - دو نفر صحبت کردند یکی بنام موافق و یکی مخالف با برای رأی گرفته شود رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای فولادوند آقایانی که موافقت فرمایند (اکثر فرمایند) تصویب شد پیشنهاد آقای امامی اهری قرائت میشود:
 (شرح زیر قرائت شد)
 چون در قانون مطبوعات معرم الحرام ۲۲۶ در باب معاکمه متخلفین از قانون مطبوعات فقط بذکر عدله اکتفا کرده و قید نکرده که در کدام محکمه و بر طبق چه تشریفات معاکمه بعمل آید لذا پیشنهاد میکنم تبصره زیر بقانون مطبوعات ۱۳۲۶ اضافه شود.
 تبصره - جرائم مطبوعاتی بدون استثناء بر طبق اصل بیستم و اصل ۲۹ متمم قانون اساسی در محکمه جنائی یا حضور هیئت منصفه که بموجب قانون موافقت هیئت منصفه مصوب ۱۰ فرس ۱۳۰۱ انتخاب خواهد شد بعمل خواهد آمد و انتخاب قضات محکمه جنائی هم در جلسه عمومی رؤساء شعب دیوان کشور بعمل

خواهد آمد - امامی اهری
رئیس - آقای امامی اهری.
امامی اهری - بنده در این باب توضیح بیشتری را لازم میدانم همه آقایان معتقدند و نظرشان این است که قانونی که میگذرد آزادی مطبوعات را در بر داشته باشد و این البته جای تأسف است که بعد از چهل و چند سال ما برگشته ایم و می بینیم که قانون معرم ۱۳۲۶ باز کامل ترین قوانین است ولی اینجا در ضمن معاکمه ارباب جراید و مطبوعات فقط به ذکر کلمه عدله اکتفا کرده و قید نکرده در کدام يك از محاکم باید برود آیا بمحکمه جنحه باید برود یا بمحکمه جنائی گو اینکه بعضی از آقایان نظرشان اینست که از میزان مجازاتی که در آنجا مقرر شده است میشود بیش بینی کرد که در محکمه جنحه معاکمه خواهد شد یا جنائی ولی چون مدت زیادی است که اغاب ارباب جرائد و مدیران مطبوعات کشور میل دارند و آرزو مندند که با حضور هیئت منصفه مطابق قانون اساسی معاکمه آنها بعمل بیاید روی این اصل بنده پیشنهاد کردم که در صورت تخلف معاکمه با حضور هیئت منصفه و در محکمه جنائی بعمل بیاید و طرز انتخاب هیئت منصفه و محکمه جنائی هم برای اینکه تحت تأثیر بعضی مقامات واقع نشوند بنده پیشنهاد کردم که اعضاء محکمه با انتخاب رؤسای دیوان کشور انتخاب شوند و هیئت منصفه بهمان ترتیبی که در پیشنهاد عرض کردم انتخاب شود.
اردلان - بنده مخالفم.
رئیس - آقای دکتر بقائی.
دکتر بقائی - مخالفت بنده با پیشنهاد جناب آقای امامی اهری يك مخالفت اصولی است در مورد این موضوعی که بطور کلی مطرح است یعنی موضوع قانون مطبوعات البته همانطوریکه ایشان توجه کردند و يك تقصی را در این قانون پیدا کردند ما هم توجه کرده ایم و نواقص دیگری هم در این قانون مطبوعات دوره اول وجود دارد ما هم هیچ وقت ادعا نکردیم که این کاملترین قانون مطبوعاتی است که ممکن است وجود داشته باشد ولی مهمتر از آن این است که اگر ما بخواهیم هر گوشه ای از نواقص را رفع بکنیم این بقول مولوی يك شیرینی سر روم و اشکمی از کار در میاید که باز هم در عمل دچار اشکالات خواهد شد بنده مقصودم از این مخالفت این بود که يك نکته‌ای را حضور کلبه آقایان عرض کنم و آن این است که فعلاً خواهش میکنم بهمان قانون سابق اکتفا بشود و ما خودمان مصرت از همه هستیم برای اینکه يك کد مطبوعاتی صحیحی در این کشور وجود داشته باشد و بعد وقتی که این قوانین بعدی از بین رفت در عرض یکی دو ماه می نشینیم و يك کد مطبوعاتی در نظر میگیریم که تمام نواقص رفع بشود چون اگر بخواهیم با این پیشنهادات نواقص را رفع بکنیم که تنها باین پیشنهادات نواقص رفع نخواهد شد بلکه تولید يك اشکالات دیگری خواهد کرد بنده می‌خواستم با تشکر از اتحاد و اتفاق که در مجلس شورای ملی پیدا شده و آقایان همه به این مسئله توجه دارند و با کمال مسؤری مشغول خدمتگاری

شده‌اند با عرض تشکر از این موضوع بخواستم پیشنهاد کنم که آقایان در صورتیکه لطف میفرمایند پیشنهادتان را پس بگیرند و راجع باین ما حاضر هستیم که بعد از الغاء این قوانین مضره مطبوعاتی بشنیم و يك کد مطبوعاتی صحیحی در نظر بگیریم هت مخالفت بنده فقط همین بود والا خود بنده هم از همان دارم و دوستان ما هم از آن دارند که این قانون خیلی نواقص دارد که باید رفع بشود ولی وضعیت این قانون طوری است که دو سه ماه میشود با آن سر کرد ولی اگر ما آمدیم و يك بحث طولانی کردیم و سهفته هم طول کشید برای تصویب این قانون مطبوعات بشرط اینکه يك چیزهای غیر مترقبه‌ای اتفاق نیفتد برای اینکه ناقص نشود هر مجلس کافی نخواهد بود که این نواقص اصلاح شود باینجهت بنده استدعا دارم که آقایان توجه بفرمایند که پیشنهاد ایشان را اگر ببلشان باشد مسترد بفرمائید
امامی اهری - اجازه میفرمائید توضیح بدهم
رئیس - بفرمائید
امامی اهری - بنده منظورم خدمت بحال مطبوعات بود همانطور که جناب آقای دکتر بقائی توضیح دادند اینهم واقماً نقص آن قانون مطبوعات است مهیلاً با این توضیحاتی که ایشان دادند چون مقصودم این است که وضعیت بهتر شود اینست که بنده پیشنهاد را پس بگیریم
عده‌ای از نمایندگان - احسن
رئیس - پیشنهاد آقای آزاد قرائت میشود
 (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم کلبه جرائم مطبوعاتی که احکام آنها قطعی نشده در جریان است غیر قابل تعقیب باشد - آزاد
رئیس - این که تمام شد در پیشنهاد آقای معمل بود
آزاد - اجازه بدید این پیشنهاد غیر از پیشنهاد آقای معمل است اجازه بدید توضیح عرض کنم
رئیس - بفرمائید
آزاد - عرض کنم جناب آقای معمل پیشنهادی که فرموده بودند غیر از پیشنهاد بنده است پیشنهاد من این است که جرائم مطبوعاتی که الان در جریان است غیر قابل تعقیب باشد و روی این قضایا دلالی را می‌خواهم عرض کنم آن این است که الان در حدود هزار پرونده جرائم مطبوعاتی است که فرستاده شده است بداد کستری برای هر يك از این محاکمات اقلاً مملکت باید هزار تومان خرج بکند که محکمه استنباطی یا جنحه و جنائی با حضور هیئت منصفه رسیدگی بکند یکی از محاکم وقتی که تمام شد الاقل برای مملکت هزار تومان تمام میشود بعد محکمه رأی خواهد داد که یا هزار تومان جریمه داده شود تمام وقت محکمه را اگر فرمایند که يك کسی را اگر محکوم شد هزار تومان جریمه کنند بنا بر این بنده تقاضا می‌کنم از آقایان که موافقت بفرمائید که اینها را شامل شده و اینها غیر قابل تعقیب باشد (حاضری تمام) این قانون جدید میشود هیچ قانون قبلی نیست

است؟
رئیس - ساکت باشید عرض کنم این قانونیست مصوب معزم ۱۳۲۶ و من تحقیق کردم چند ماده از آن اصلاح شده است نه الفاظ و يك قانون جدیدی نیست گشتایشنها در فرمودید که مواد آن مطرح شود شما دارید يك قانونی را که در ۱۳۲۸ گذشته الفاظ میکنند و يك قانونی که مصوب بوده و بعضی از مواد آن اصلاح شده دارید بقوت خودش باقی میگذارد و تصور نمیکنم که علی برخلاف شده باشد و اما فرمودید که در سنایك چیزی راجع بمطبوعات مطرح است آنهم مانعی نیست طبق این طرح دولت مکلف است در ظرف يك ماه يك لایحه ای بمجلس راجع بمطبوعات پیشنهاد کند اگر در سنایك باشد بعد بمجلس شورا خواهد آمد و در هر حال الفاظ قانون معزم ۱۳۲۶ را نمیتکند و فقط يك موادی از آن قانون اصلاح شده آقای عامری بفرماید

من الوجوه نمی بینم که قانون ۱۳۲۶ را لغو کرده باشیم پس در يك ادوار مختلفی دوی نظر خاصی این اصلاح شده بنا بر این کسی نمیتواند بگوید که چه سال پیش قانونی گذشته در مملکت حالا اطلاع نداشتیم که چیست آنهم مخصوصاً نماینده مجلس باید اطلاع داشته باشد (صحیح است) این همان قانون است و هیچ لغو نشده و این چنانچه از آقایان بنده را اشتباه انداختند که میگفتند این را در دوره گذشته لغو کرده ایم حالا که من مراجعه کردم دیدم بهیچوجه من الوجوه لغو نشده است قانون موجودی است و بقوت خودش باقی است آنچه که بعد گذراندم روی نظریات خاصی بوده است نظراین است آن نظریات خاص برداشته شود بدون هیچ شائبه ای تصویب شود و چه چگونه نظری برای ایداه و آذیت مردم در کار نباشد و این همان قانونی است که مدتها روزنامه نگاران در اطراف آن چیز نوشته اند و هیچ خوانندش لزوم ندادند و بایستی مطلع باشند و در همه جای دنیا این اصل که عدم اطلاع قانون رفع مسئولیت نمیکند معمول است همه باید مطلع باشند و نمایندگان مجلس هم نمیتوانند بگویند قانونی که چهل سال از مجلس گذشته است ما بی اطلاع هستیم بکنه دیگری که خواستیم خدمت آقایان عرض کنم آن پیشنهاد جناب آقای فولادوند بود که منظور من آن نبود که با حفظ حیثیت مقام سلطنت مخالفت کرده باشم در این قانون معزم ۱۳۲۶ هم استی از قدهت برده و هم مقام سلطنت را محفوظ داشته این که گفتم اسم نبرید برای این بود که مقام سلطنت يك مقام مقدسی است برای ما مثل اینکه العباد بالله بگویند بانه ...

رئیس - آقای عامری از موضوع خارج نشوید
عامری - بسیار خوب بنده از آن میگذرم و نظرم این بود که مورد احترام هستند و قوه در آن غلط است و يك موضوع دیگری که عرض میکنم این است که آنچه را که ما اینجا میگردانیم باید ببینیم که قوانین اساسی دنیا چه میگویند و راجع بسانسور مطبوعات چه هست ، سانسور در مطبوعات را که در قانون اساسی ما تغییر بهیچیزی یعنی نظارت شده در تمام ممالک مشروطه نه این است که شرطی تعیین نکرده باشند همه جا شرط تعیین کرده اند ولی در اصل در قانون اساسی است يکي اصل ۱۴ قانون اساسی و يکي هم اصل ۲۰ مدام قانون اساسی که در همان جا هم کلیه مطبوعات را آزاد ساخته مگر آنچه را که ضاله باشد بهم هم در اصل ۱۴ قانون اساسی هم بکنی آزاد است چیزی نباید اجازه داده شود همان میزبانی در مطبوعات است که این را بزبان فرانسه در اروپا سانسور و نظارت در جای دیگر می گویند و قبل از این هم در تمام ممالک دنیا سانسور را اجازه نمیدادند فقط يك کشور بنظر من سانسور را اجازه میداد و آن دولت تزاری بود که سانسور داشتند (دکتر بقائی - آن یادداشت را ملاحظه فرمائید) يکي از آقایان یادداشت فرمودند که نباید رای مجدد بدهیم این قانون هست و مشمول ماده ۱۳۲۲ میشود.

رئیس - آقای عامری بفرماید
عامری - بفرماید که در این قانون معزم ۱۳۲۶ در ماده ۲۶ بجای دو سال حبس يكسال حبس نوشته شود عبادتربتی
رئیس - عبادتربتی
عامری - پیشنهاد بنده این بود که در ماده ۲۶ بجای دو سال حبس يكسال نوشته شود و بنده لازم است که ماده ۲۶ را قرائت کنم که آقایان متوجه شوند که چیست ماده ۲۶ : نطق و قرائت لوائح و روزنامهجات و دیگر مطبوعات در معادل عمومی بانصب اینگونه مطبوعات یا مکتوبات بدر و دیوار و هر ضه آنها بر انظار خلق بهر وسیله که بوده باشد مادامی که در آنها ترغیب و تشویق و تهنیت خلق بار تکلیف جنحه و جنایات شده باشد اعم از اینکه متشاعرا بشود یا نشود مستوجب سانسور مرتکب خواهد بود و به تشخیص حکومت عرفیه در حاکم عرفیه از دو ماه الی دو سال حبس خواهد شد
جمال امامی خودشان که قبل دازند شما چرا کاسه از آش داغ ترید
عماد تربتی - بنده پیشنهاد کردم که دو سال اضافه است شما قانون را ملاحظه فرمائید درست که مؤید بیانات قبلی من است ولی چون زاید دانستم که حتی محاکم اجازه داشته باشند که تا دو سال هم شخصی را زندانی کنند این بود که بنده يك سال پیشنهاد کردم
هکتار بقائی متشکرم ولی خودشان آندو سال را قبول دارند
رئیس آقایان حاضرین
حاذقی - حکایتی بیادم افتاد که در فارسی معروف است که زنی چهار دختر داشت (خنده نمایندگان) و دخترهاش هر چهار تا پیش زبانی صحبت میکردند و کسی لال بودند و برای همین خواستگار برای آنها پیدا نمیشد اتفاقاً چون در سابق دامادها خودشان عروس نمیکردند خواستگار يك معله دور دست زنی آمد برای خواستگاری این دخترها مادر دخترها سفارشی کرد بدخترها که شما جلوی این کس که خواستگاری شده حرف نزنید (همه به نمایندگان توجه میکنند) اجازه بدهید مختص عرض میکنم اتفاقاً این دخترها حرف مادرشان را گوش ندادند و وقتی شرتی برای خواستگار

کننده آورده بودند يك مکی افتاده بود توی آن شربت اولی تاب نیاورد و گفت مدس بجای مگس خواستگار کنده دید که این دختر پیش زبانی میگوید دومی طاقت نیاورد گفت این دست و پایش را بدیر و بنش سومی گفت که مگر منتم بشان دفت که چیزی نگویند چهارمی گفت که شکر و الحمد خدا را که من چیزی ندفتم خواستگار کنده هم برخاست و دید منظورش این چابکدستی بود که بطرحی آمد و مجلس بعد از آنهم گفتگو و مذاکره راجع باینکه بدون دادن بسط کلام و بدون این که پیشنهاد تغییر و تبدیل بدهیم این طرح را میخواستیم تصویب کنیم که خلاصه این قوانین ظالمانه که بی مطالعه یا تحت تأثیر يك شرایط مخصوصی در مجلس شورای ملی تصویب شده است آنها را لغو بکنیم و برای این که گفت زمین خالی از سحت نمیتواند باشد گفتیم قانون باصطلاح معزم ۱۳۲۶ بقوه خودش باقی باشد منحصراً اما نه برای این که این يك قانون دائمی باشد بلکه برای مدت يكساله دولت بعد از رسیدگی و مطالعه و بررسی و با رعایت شرایط و اصول مناسب و با در نظر گرفتن نبش مجلس شورای ملی که منظورش تسهیل امور روزنامه نویسی و احترام بقلم و آزادی فکر و تشویق ارباب نویسندگی باشد لایحه ای بیاورد بمجلس البته همه ما میدانیم که این قانون يك قانون دائمی نیست و توافق هم کردیم که پیشنهادی روی این موضوع ندهیم همکار محترم آقای همدان تربتی در اول پیشنهاد فرمودند که این قانون خوانده شود و جناب آقای رئیس هم جواب دادند که این قانون لغو نشود اما این قانون لغو نشده است بلکه سه چهار ماده آن اصلاح شده است که بعقیده من اگر آن سه چهار ماده را بخوانیم نظر ایشان تأمین شده و وقتی راجع به تقلیل جرم پیشنهادی دادند دیده می شود که مثل این است که این قانون میخواستند بماند در صورتیکه ما میدانیم این قانون دائمی نیست و موقتی است برای این که بلا تکلیف نمایم گفتیم که این قانون موقتی باشد که در ظرف يكماه آن را تصحیح کنیم پس همکاران محترم لطف بکنید و اجازه بدهید هر چه زودتر تصویب شود و سیر قانونی خودش را ادامه بدهد تا اینکه بتوانیم با فراغت بال به نشینیم و آن قانون را تهیه کنیم.

ایشان را فرمودند که این قانون لغو نشده است بلکه سه چهار ماده آن اصلاح شده است که بعقیده من اگر آن سه چهار ماده را بخوانیم نظر ایشان تأمین شده و وقتی راجع به تقلیل جرم پیشنهادی دادند دیده می شود که مثل این است که این قانون میخواستند بماند در صورتیکه ما میدانیم این قانون دائمی نیست و موقتی است برای این که بلا تکلیف نمایم گفتیم که این قانون موقتی باشد که در ظرف يكماه آن را تصحیح کنیم پس همکاران محترم لطف بکنید و اجازه بدهید هر چه زودتر تصویب شود و سیر قانونی خودش را ادامه بدهد تا اینکه بتوانیم با فراغت بال به نشینیم و آن قانون را تهیه کنیم.
یکتفراز نمایندگان - شریفین زبانها که خود جناب عالی فرمودید پیشنهاد دهنده.
رئیس - آقای جمال امامی
جمال امامی - والله من تعجب میکنم از آقایان که این قضایا و این صحبتها را راستی جدی تلقی میکنند؟ خوب آقا مگر يك يك فرد دشمنان میدانید چرا این قوانین میآید تصویب میشود و چرا لغو می شود مگر شما تا کنون قانونی تصویب کرده اید که اجرای آنرا هم بخواهید مگر این قانونی که اینقدر بهش فحش میدید در يك مورد اجرا شده است همین قانون سابق را که میخواهید لغو بکنید یا این قانونی که میخواهید بگذرانید در يك موقعی اجرا خواهد شده آقا مد شده که امروز بیائید از مطبوعات دفاع بکنید يك لایحه ای هم داده اید این را بیائید تصویب بکنید برود تمام شود (صحیح است) تا بحالده قانون

رئیس - بنده آن قانون را گرفتم ببینم که لغو شده یا خیر چون آقای نبوی بنده را اشتباه انداختند که گویا نوشته عرض کنم که قانون معزم ۱۳۲۶ هیچ لغو نشده در ۱۳۲۱ که بنده خودم دو ماده آوردم روی فشاری بود که متفقین و يك غده از نمایندگان مجلس آورده بودند که از همین وضع بماند آمده بودند فشاری داشتند که قانون مطبوعات کافی نیست بهمه مردم توهین میکنند عرض کنم يك لایحه ای آقای سهیلی آورد بمجلس خیلی شدید بود آن لایحه و آقایان ارباب مطبوعات بکنی آنرا گویند و بمجلس هم زیر بارش نرفت در دولت دیگری که بنده بودم (صوفی دولت قوام السلطنه) بنده همین فشار چه از طرف متفقین و چه از طرف نمایندگان بود وقتی که میخواستند آنرا بیاورند بمجلس بنده مخالفت کردم اوقات همه تلخ شد و بنده آن اصطلاح معروف را گفتم که گرتو بهتر میزنی بستان بزنی بنده گفتم بله کار بنده است گفتند شرطش این است که خودت مدافع آن باشی ، بشهادت بعضی از آقایان که تشریف داشتند بنده وزیر داخله بودم ولی دفاع از آن لایحه را خودم کردم . بر عیدم که چه میخواهید گفتند که يکي اینکه مدیران روزنامه شرایط علمی و مالی باید داشته باشند باینکه بعضی هستند سواد ندارند يك روزه ای را میگیرند وقتی سی و چهل تومان پیدا کردند طبعش می کنند و پس فردا شروع میکنند بفحش دادن گفتم خوب این شرط علمی را بگذاریم ، دیگر چه هست ، گفتند با وضع فعلی این هم میگوئیم خارج از نوبت رسیدگی کنند همان وقتی که آوردیم بنده اگر آقایان ملاحظه فرموده باشند دو ماده را اصلاح کردم يکي ماده اول بود که گفتم شرایط علمی داشته باشند لیسانس باشند يکي هم شرایط مالی دیگر هم ماده ۲۶ را اصلاح کردم گفتم جرایم مطبوعاتی خارج از نوبت رسیدگی شود بنا بر این همانجا که اصلاح کردم گفتم که قانون معزم ۱۳۲۶ دو ماده اش را اصلاح کردم در این قانونی هم که سال پیش گذشته بنده بهیچوجه

مطبوعات گذرانده اید يکي را بیاورید بمن نشان بدهید که در يك مورد اجرا شده است نفعاً یا باینجا چرا خودتان را مسخره میکنید و چرا وقت مملکت را تضییع میکنید يكسال ، دو سال پنجسال تا ده سال جرم بگذارید يكما هوش نمیشود يكسال هم بگذارید ده روزش اجرا نمیشود این را هم که بنده موافقت کردم با پیشنهاد آقای فولادوند آن برای يك موضوع بود که نفع ارباب مطبوعات بود که علف درزه ها بدیات اسلام و مقام شامخ سلطنت توهین نکنند که فردا بیایند يك قانون شدیدتری بیاورند این جا برای این بود والا شما میدانید بنده هم میدانم و مطبوعات هم میدانند که اینها مسخره است کجایش اجرا شده که فردا هم اجرا بشود این پیشنهاد را چرا میکنید بگذارید بگذرد این مد شده امروز که این قانون را بگذرانند بگذارید که بگذرد و برود **رئیس** - رأی گرفته میشود پیشنهاد آقای همدان تربتی آقایانی که موافقت فرمایند (چند نفری برخاستند) تصویب نشد
تعیین موقع و دستور جلسه بعد ختم جلسه
رئیس - یکساعت و چیزی از ظهر گذشته و ده پیشنهاد هم هست فعلاً جلسه را ختم میکنم انشاء الله امیدوارم که جلسه آینده این کار تمام بشود جلسه آینده روز سه شنبه ساعت ۹ صبح .
یکساعت و پنج دقیقه بعد از ظهر جلسه ختم شد
رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**